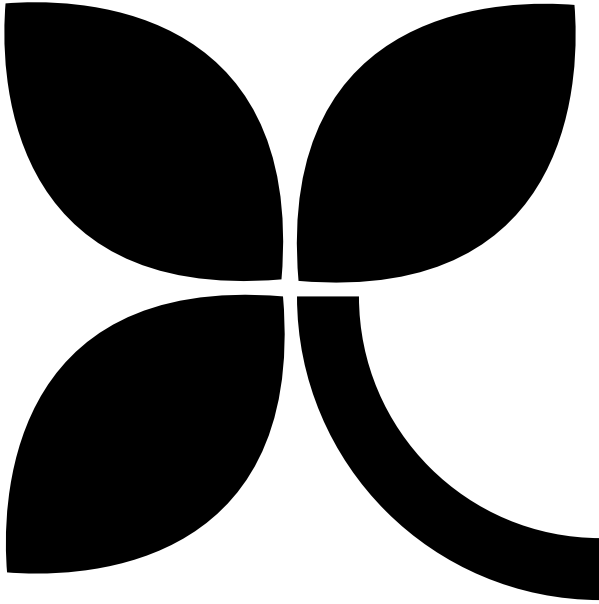

**imkan
mekan**

Tasarım Atölyesi

Bostan Atölyesi

Bostan projesi Mart-Nisan 2010'da kent içinde kamusal yeşil alanlara yönelik çeşitli deneme ve uygulama önerilerini ve "Bostan/Yenilebilir Bitkilerden Oluşan Bir Bahçe" için tasarım ve eylem tasarımı sürecini içermektedir. Tohum bombaları/topları (seedbombs) ve kentsel alanda yenilebilir bitki yerleştirilmesi gibi uygulamaların denendiği bu çalışma, özel, yarı-kamusal ve kamusal alana ilişkin bir dizi önerinin de eklendiği bu kitapçık ile tamamlanmaktadır.

Kentsel alanda gündelik kullanıma yönelik yenilebilir bitkilerin ekildiği bostan uygulamaları, kentleşme oranının artması, kentlerin yoğunlaşması ve tarımsal faaliyetin ölçeğinin büyüyerek kent dışına itilmesi ile ortadan tamamen kalkmıştır. Yenilebilir bahçeler, bugün, Geçiş Şehirleri (Transition Towns), Yavaş Kentler (Slow Cities) gibi hareketler ve permakültür çalışmalarına bağlı olarak kentsel alanda kullanılmayan yatayda veya düşey yüzeylerin ya da halihazırda dekoratif yeşil alan olarak kullanılan bölgelerin sebze, meyve ve çiçeklerin yetiştirilebileceği fonksiyonel alanlar olarak kullanılması biçiminde yeniden konuşulmaya başlanmıştır. Kentsel yeşil alanların artışına yaptığı katkının yanısıra, sürdürülebilirliğinin yakın çevrede yaşayanların ortak çabası ve katkısı ile gerçekleşmesi ve dolayısıyla toplumsal işbirliğini gerektirmesi, tarımsal ürünün döngüsüne yakından tanık olmamızla beraber yediğimiz gıdaya ilişkin farkındalık geliştirmemiz gibi sayısız pek çok fayda içermektedir. Bostan: Yenilebilir Bahçe tasarım atölyesi, adı sokaklarda kalmış bostanlar için bir düşünme ve tasarım platformu sundu.

Bostan uygulaması kapsamında imkanmekan ekibi ile beraber çalışan ve katkıda bulunan: Dilan Özkan, Ebru Erdönmez, Enise Burcu Karaçizmeli, Nur Gürbüz, Pınar Arslan, Sertan Özant, Sinan Omacan'a ve sunum ve kaynakları için Bahar Başer'e teşekkürlerimizle.

**imkan
mekan**

Kamusal Yeşil İçin Gerilla Adımlar

Evren Uzer

Özel kullanımlara karşı feda edilerek giderek ufalan kamusal kullanımına açık yeşil alan miktarı, bizim kentteki bireyler olarak kamusal, yarı-kamusal ve özel alanlarda yapabileceklerimizi düşündürdü. Farklı uygulamaları olan tohum bombaları veya gerilla bahçecilik türü çalışmalar kentsel alana yeşil müdahalenin bireysel ilk adımları olabilir. Bu adımlar doğrudan bir politik duruşu içermesinin yanı sıra insanoğlunun yüzyıllar öncesinden gelen becerilerini yeniden kazanmasını da beraberinde getiriyor. Kentsel alanda bahçecilik, 'kente yakışan yeşil nedir?'i yeniden sorguluyor ve bugün pekçok kente kentsel peyzajı ve tüketim temelli alışkanlıklarımızı (sorgulamamıza yolaçarak) yeniden biçimlendiriyor. Kaldırım çatlağından ortaya çıkan tek bir papatyanın bize kentin üstünde yükseldiği toprağı anımsattığı gibi mahalleli tarafından oluşturulan bir bahçe hem doğa hem de birbirimizle olan ilişkimize farklı bir boyut katabiliyor.

Gerilla Bahçecilik yeni bir akım değil, terimin kendisi 70'lerin başına kadar uzanıyor. Kentsel alanda yenilebilir bitkilerin ekim dikimi ve ürünlerin toplanması ise çok daha eskilere gidiyor. Kentsel alanda bilinçli ve organize bir ilk uygulama olarak İngiltere'de 1600'lerin ortalarında ortaya çıkan 'Kazıcılar' (The Diggers)'in savunduğu yenilebilir bitkilerin ekildiği ortak ve ücretsiz kullanılacak kamusal alanlardan bahsedilebilir fakat sürdürülebilirlik, çevre ile uyumlu tasarım ve yaşam gibi konuların önem kazanması ile yaygınlaşması arasında bir paralellikten bahsedebiliriz. Gerilla bahçecilik kamusal alanda gözardı edilmiş, kullanılmayan, atıl bölgelerin yakında yaşayanlarca alanlara—el konularak—birşeyler yetiştirmek ve ekim-dikim amacıyla geri alınmasıdır (Tracey, 2007). Bazı gerilla bahçeciler gece ve gizlilik içinde hareket ederler. Bazıları ise yakın çevredeki kullanıcıların de desteğini alabilmek—hem de yaratılan alanların mahalleli tarafından sahiplenilerek sürüdülebilmesi—amacıyla gündüz çalışırlar.

Bugün dikkate değer örnekler arasında gerilla bahçecilik ağına bağlı sayısız uygulama grubundan bahsetmek mümkün. Bunlar dışında kaldırım ya da asfalt alanlarda müdahale yaparak çalışan gruplar da var:

Portland Oregon'da (ABD) başlayan Depave (asfaltı kaldırma) hareketi gereksiz beton ve asfalt yüzeylerin açılarak yeşil alan olarak değerlendirilmesi amacıyla başlayan ve küçük bir mahalle organizasyonundan farklı yerlerde tekrar edilen bir harekete dönüşmüş durumda. <http://depave.org/>

Fallen fruit 2005'te, San Francisco'da kamusal alana uzanan meyve ağaçlarını haritalayarak başlayan bir hareket. Bugün gerek Amerika içinde gerekse başka ülkelerde çeşitli takipçileri var. Aynı grup 2009'dan beri kamusal alana yenilebilir bitkiler dikerek bunların da haritalara eklenmesi ve toplanan meyvelerden 'kamusal reçel' yapılması gibi etkinlikler de düzenlemekte. Yine aynı ekip (REBAR) 2005'te San Francisco'da başlayan Park günü- Parking Day

ile her yıl ekim ayında bir günü yol kenarı otopark alanları geçici olarak yeşil ve kamusal alan olarak yeniden düzenleme eylemi gerçekleştiriyor.
<http://www.rebargroup.org/projects/parking/>

Daha bireysel olarak yapılabilecek müdahalarda yarı-kamusal ve özel alanlarda yapılanlar bahçe, balkon, teras ve pencere bahçeciliği örneklerinden bahsetmek mümkün. 2006'da küçük bir ağ olarak başlayan bugün tüm Türkiye'ye yayılmış olan Pembe Domates Ağı bunun en güzel örneklerinden birisi. Hem bireysel farkındalık yaratıyor hem de ticari açıdan kendine pazarlarda daha dayanıklı türdeşleri kadar yer bulamayan pembe domatesin tohumlarının korunması ve üretilmesi için alternatif bir mecra oluşturmuş durumdadır.

<http://pembedomatesagi.blogspot.com>

Küçük ölçekli müdahalelerin hepsi uygulandıkları alanla bütünleştikleri ona göre biçimlendirildikleri ölçüde anlamlılar. Yaşadığımız çevre için uygun müdahale biçimlerini keşfedip bunları geliştirdikçe, bu müdahalelerin üst ölçeklere aktarılması için neler yapılması gerektiğini de düşünmemiz gerekiyor. Böylece küçük değişikliklerin sosyal politikalarla bağı kurulabilir ve etkileri yaygınlaşabilir.

Permakültür Kaynakları:

- Türkiye Permakültür Enstitüsü: <http://permacultureturkey.org/>
- Türkiye Permakültür Araştırma Enstitüsü, Marmaric: <http://marmaric.org/turkiye-permakultur-arastirma-enstitusu/>
- Sürdürülebilir Yaşam Blogundan Penny Livingston'un Pastoral Vadi Permakültür Çalıştay notları (Türkçe): http://surdurulebiliryasam.files.wordpress.com/2009/11/permakultur_pennyl_rapor_v2.pdf
(Not: Permakültür'e ilişkin yayınların bir kısmı sinekseviz yayınevi tarafından Türkçeye de çevriliyor. <http://sinekseviz.wordpress.com>)
- Holmgren, D. , (2002), Permaculture: Principles and Pathways Beyond Sustainability, Holmgren Design Services.
- Mollison, B. ve Slay, R. M. (1997), Permaculture: A Designers' Manual, Tagari Publications.
- David Holmgren websitesi: <http://www.holmgren.com.au/>
- Bill Mollison ile yapılmış permakültür söyleşileri:
<http://www.context.org/ICLIB/IC28/Mollison.htm>
http://www.seedsofchange.com/cutting_edge/interview.asp
<http://www.scottlondon.com/interviews/mollison.html>

- 1 The Diggers- Kazıcılar ile ilgili detaylı bilgi için Richard Reynolds - www.queerrillagardening.org - kaynaklarından, Lewis Henry Berens -1906 incelenebilir.
- 2 Tracey (2007) tanımında katkıda bulunanların gönüllülük esasına göre çalıştığından ve izin almadan uygulamaya geçme gereklerinden bahsetme de, bu ikisi gerilla bahçeciliğin temellerinden.
- 3 Richard Reynolds'ın <http://www.queerrillagardening.org> ve <http://www.greenqueerillas.org/> bu ağlardan sadece ikisi. Berlin'deki Prinzessinnengarten gibi uygulamalar ise yasal bir biçime dönüşmüş ve çevresinde pek çok uygulayıcıya ilham veriyor. <http://prinzessinnengarten.net/about/>

Tracey, D., 2007, Guerrilla Gardening: a manual, New Society Publishers, ss:4-6.

Yerel Kültürümüzün Tarımsal İzleri

Bahar Başer*

Tarım ve sanayi toplumlarında üretim ve tüketimin sirkülasyonu ile biçimlenen kentler, insan topluluklarının işbölümü yaparak birarada yaşamanın olanaklarını kullandıkları, çeşitli altyapıların birleşimi olarak görülebilir. Kendi içerisinde ve çevresinde yarattığı bu sirkülasyon sayesinde kent, istihdam ve altyapı sağladığı için kırdaki yaşayan insanlar için bir çekim ve cazibe noktası oluşturmaya devam ediyor. Nüfusun artışıyla birlikte küresel ekonominin kentleşmeyi kaçınılmaz hale getirmesi sonucunda küçük yerleşmeler de büyüyerek kentleşmeye, büyük kentler ise megapolleşerek üretim ve tüketim ilişkilerini rafine etmeye başladılar. Nüfusu hızla artan dünyanın büyük megapolleri, içerdikleri tarımsal ve endüstriyel üretim biçimlerini kendi dışlarına atarak—ve globalleşerek—altyapılarını ağırlıklı olarak hizmet ve kültür sektörlerinin etkinliği ile şekillendirmekteler. Bu değişim kentin yerleştiği coğrafya ile kentli arasındaki sentetik yüzeyleri arttırarak toprakla olan dokunsal bağların yitirilmesine neden oluyor.

Sonuç olarak; bugünün kentlisi, satın alarak tükettiği “metaların” üretim safhasına yabancılaşmış, ondan uzaklaşmıştır. Dünyanın herhangi bir yerinde üretilmiş olan, sterilize edilmiş ve ambalajlanmış bu “meta”lar, uzun bir yolculuktan sonra onu tüketecek olan kişiye sunulmak üzere pazarda yerini almaktadır. Bu durumyla kent, bilgi ve hizmet üreten bireylerin yaşadığı ve bu bireylerin gıda, giyim gibi temel ihtiyaçlarının üretim tekniklerine/süreçlerine yabancı olduğu, bu sürece sadece tüketim safhasında iştirak eden kültürlerin şekillendirdiği tek yönlü çalışan dev bir metabolizmadır.

Arizona'da tarımsal peyzaj örüntüsü

Yandaki deseni bir sanat eseri olarak kabul etmek daha kolay! Diğer taraftan bu örüntünün kentin dış çeperlerine itilmiş, öngörülebilene en yüksek verimlilik için rasyonelleştirilmiş tarımsal üretimin yerde oluşturduğu monokültürel izler olduğunu kabul etmek ise daha zor ama daha gerçek...

İçerdiği düşey ilişkilerin dinamik ve değişken doğası gereği kentler, planlama eyleminin kendilerine yüklediği işlevleri ve kültürleri kontrollü bir şekilde ayrıştıran monokültürel sistemleri içselleştiremez. Kentin içerdiği kültürel katmanların birbirleriyle olan kesişimlerinde gerçekleşen etkileşimler, süreç-mekan bağlamında yeni olasılıkları doğurmaktadır. Kentler yüzyılının iki temel sorunu olarak Birleşmiş Milletler tarafından deklare edilen kentlerdeki nüfus artışı ve 12 büyük mega-kentin gelecek on yıl içerisinde ciddi gıda sıkıntısı ile yüzleşeceği gibi ihtimaller, insanların biyosfer ile olan bağlarını yeniden sorgulamasını gerektiriyor.

Yukarıda tariflediğimiz kentsel metabolizmanın kurduğu kültürel ilişkilerle beslenerek gelişen entellektüel bilinçlerimiz, toprakla olan bağlarımızı yeniden kurmak üzere somut üretim ilişkilerinin kentsel mekanda temsili ile kentli yabancılaşmasının önüne geçmeye çalışmaktalar. Bu yeniden keşif süreci içerisinde, özellikle tükettiğimiz bitkisel gıda maddelerinin nasıl üretildiğini izlemek, tohumdan meyve elde edilmesine kadar olan süreçte ortaya konan emeğin ve teknolojinin inceliklerini deneyimlemek kentlinin tüketim kültürünü yeniden tariflemek açısından önem taşımakta. Son 50 yıldır yerel coğrafyamızda gerçekleştirilen arazi kullanım ilişkilerinin batılılaşma söylemiyle rasyonelleştirilmesi çabalarına rağmen, kültürel dinamiklerin taşıdığı tarımsal izlerin inatla her boşlukta hayat bulmaya çalışması tektipleşme karşısında umut verici olarak görünüyor.

Anadolu'nun konut bahçeleri

Yeşil sadece bir renktir! Bizim kültürümüzde "Bahçe" sadece bir renk/ yeşil bir dekor değil, toprağın ürün alınan her boşluğu ürüne vermek üzere programlanmış işlevsel bir alandır.

Osmanlı İstanbul'u Avrupa'nın kıyısında bir başkent olma kimliğinin yanında, o dönemki Avrupa başkentlerinden farklı olarak, kentin besin ihtiyacını gerek kent içerisinde mahalle dokusu içerisinde gerekse surların çeperlerinde yer alan bostanlardan karşılamaktaydı. Bugün ise, Yedikule Surlarının kenarında, Çengelköy surlarında, kentin kuzey ormanları ile buluştuğu çeper yerleşmelerde, otoyol kenarlarındaki yeşil alanlarda bireysel ölçekli sebze üreticiliğinin halen sürmekte olması, İstanbul'un tarım ve toprak işçiliği ile olan bağlarını yitirmediğini ve kültürel çeşitliliğini gösteren bir kanıt. Aynı biçimde Cumhuriyet'le birlikte başkent olan ve o zamana kadar Anadolu'nun tarımsal yerleşmelerinden birisi olan Ankara'nın göbeğinde çiftlik arazisi olarak ayrılmış 102.000 dönümlük arazisi ile Atatürk Orman Çiftliği de, kentin tarımsal kültürle iç içe planlanabileceği ihtimalini ortaya koyuyor.

Kente yaratılmaya çalışılan her türlü tarımsal deneyim, kendi kültürümüzde varolan bütün bu potansiyellerin ve yaşanan çelişkilerin farkındalığını arttırmak açısından çok önemli. Batıda kent-tarım ikilisinin tartışıldığı <gelecek toplumların yaşayacağı gıda sorunu> zemininden farklı olarak, bizlerin yerelde farkına varması gereken şey zaten kendi kültürümüzde varolan tarımsal/kırsal izlerin unutulmaması ve atalarımızın yaptığı gibi gelecek nesillerimize aktarılması gerektiği gerçeğidir.

* Peyzaj Mimarı- İTÜ, baserba@itu.edu.tr

Tohum Bombaları

Evren Uzer

Erişilmesi güç kamusal alanlar, atıl bölgeler için gerilla bahçıvanların bir silahı var: Tohum bombaları! İmkanmekan: Bostan atölyesi kapsamında Masanobu Fukuoka'nın doğal tarım teknikleri ile doğal tarıma geri dönüş önerileri içinde yeralan klasik killi toplardan ürettik.¹ Bunların dışında yumurtanın içini boşaltarak yumurta kabuğuna yerleştirilen, biolojik olarak çözünebilen balon ve plastik gibi malzemelerin içine yerleştirilen örnekler ve organik gübre ile güçlendirilen tarifler bulmak da mümkün. Kil tohumların güneş altında kurumasını, uçup gitmesini veya fare ve kuş gibi potansiyel avcılarından korunmasını sağlıyor. Yeterli su killi yüzeyi geçtiğinde tohumlar filizlenme aşamasına geçiyor.

Biz bostan uygulaması kapsamında deneme amaçlı farklı çeşitleri birarada kullandık, bu durum olumsuz bir yön olarak uygulama sırasında daha güçlü tohumların diğerlerinin gelişim olarak önüne geçmesine de neden olacaktır. Tohum bombalarının çözülmesi topların aldığı yağmur ve güneş miktarı ile bağlantılı olarak minimum 1-1,5 ay sürebilir.

Malzeme

1 birim kuru kil*

3 birim toprak (biz organik torfla karışık toprak kullandık)

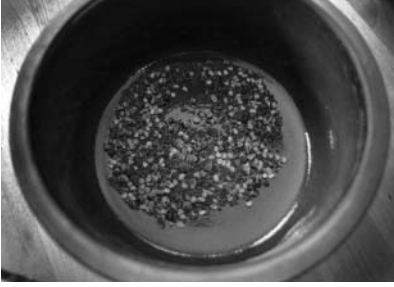
1-1/2 birim tohum**

1-2 birim su

* Çömlekçilerin kullandığı kırmızı kil daha iyi ama aktarlardan bulabileceğiniz yeşil beyaz kil de olur.

** Tohum: tohum bombalarında ağırlıklı olarak susuzluğa toleranslı çiçek tohumları kullanılıyor, ama size kalmış, yerel, yaşadığınız bölgeye özgü ve tercihen organik ya da doğallığından emin olduğunuz tohumları (GDO serisi yeni adıyla akıllı tohum olmayan tohumlardan) karıştırarak ekleyebilirsiniz. Biz organik patlıcan, salatalık, kabak, maydonoz gibi tohumlarla, sonradan çalıştığımız alanlarda belirleyici olması açısından karanfilgillerden sarı renkli bir çiçeğin tohumlarını da ekledik.

¹ Masanobu Fukuoka Güney Japonya'da yaşayan bir çiftçi filozof. Uyguladığı tarım tekniği herhangi bir makine kullanımı, kimyasal katkısı gerektirmiyor. Çapalama veya kimsasal gübreleme gibi yollara gitmediği halde ürün aldığı alanlar özellikle modern tarım tekniği kullanılan tarım alanları ile karşılaştırıldığında daha verimli ve iyileşmekte. Doğal tarım tekniklerini kullanan Fukuoka'nın prensipleri bugün permakültür prensiplerine temel oluşturan pek çok temel veriyi ve tekniği de içermektedir (Korn, 2003).

Öncelikle tohumları bir kapta karıştırıyorsunuz. Bu karışıma toprağı ve kili ekledikten sonra yavaş yavaş kuru kili karıştırıyorsunuz.

Homojen bir karışım elde ettikten sonra yavaşça suyu ekleyip bir yandan karıştırmaya devam ediyorsunuz.

Sıkı bir hamur kıvamına geldiğinde ceviz büyüklüğünde parçalar kopararak bunları yuvarlayıp toplar haline getiriyorsunuz.

Güneşte bir gün kuruttuktan sonra, kent içinde ulaşılması zor boş toprak alanlara atarak tohumları kent içine dağıtabilirsiniz!

Tohum bombaları üzerine benzer kaynaklar:

- <http://www.brokencitylab.org/blog/seed-bomb-demo/>
- http://www.lizchristyngarden.org/lcbh_files/seed_bomb.html
- <http://www.primalseeds.org/OTHERSTUFF/new/seedballs.htm>
- **Yumurta içinde tohum bombası için tarif:**
<http://www.guerrillagardening.org/tips/seedgrenadekit2.pdf>
- **Tohum hapları projesi:** <http://seedpillproject.wordpress.com/>
- **Korn, L., (2003), Masanobu Fukuoka's Natural Farming and Permaculture, Permaculture Group Notes;** <http://www.permaculture.com/node/140>

Yenilebilir Bahçe

PROJE GRUBU: İmkanmekan Ekibi ile Dilan Özkan, Ebru Erdönmez, Enise Burcu Karaçizmeli, Nur Gürbüz, Pınar Arslan, Sertan Özant ve Sinan Omacan

Bu proje Mart-Haziran arasında bir “bostan/yenilebilir bitkilerden oluşan bir bahçe” için tasarım ve eylem tasarımı sürecini içermektedir. Bostan: Yenilebilir Bahçe tasarımı ve uygulaması tasarım, mimarlık, şehir planlama, peyzaj mimarlığı alanlarının yanısıra farklı dallardan kentiçi yeşil alanların tasarımı ve/veya uygulaması, eylem tasarımı, organik tarım uygulamaları ile ilgilenenlerin de katılımıyla gerçekleştirildi. Katılımcılar, permakültür ve gerilla bahçecilik üzerine bir dizi seminerin ve tohum bombaları gibi pratik bilgilerin aktarıldığı mini atölye çalışmasının ardından, Moda Muhtarlığı'nın katkılarıyla, muhtarlık binasının arkasındaki atıl durumdaki bir yeşil alanda düşük maliyetli ve küçük ölçekli müdahale tanımına uyan bir mini bostan önerisi geliştirdiler ve uyguladılar.

Kentsel alanda gündelik kullanıma yönelik yenilebilir bitkilerin ekildiği bostan uygulamaları, kentleşme oranının artması, kentlerin yoğunlaşması ve tarımsal faaliyetin ölçeğinin büyüyerek kent dışına itilmesi ile ortadan tamamen kalkmıştır. Yenilebilir bahçeler, bugün, Geçiş Şehirleri (Transition Towns), Yavaş Kentler (Slow Cities) gibi hareketler ve permakültür çalışmalarına bağlı olarak kentsel alanda kullanılmayan yüzeylerin (yatayda veya düşeyde) ya da halihazırda dekoratif yeşil alan olarak kullanılan bölgelerin yenilebilir sebze,

meyve ve çiçeklerin yetiştirilebileceği fonksiyonel alanlar olarak kullanılması biçiminde yeniden konuşulmaya başlanmıştır. Kentsel yeşil alanların artışına yaptığı katkının yanısıra, sürdürülebilirliğinin yakın çevrede yaşayanların ortak çabası ve katkısı ile gerçekleşmesi ve dolayısıyla toplumsal işbirliğini gerektirmesi, tarımsal ürünün döngüsüne yakından tanık olmamızla beraber yediğimiz gıdaya ilişkin farkındalık geliştirmemiz gibi sayısız pek çok fayda içermektedir.

Bostan: Yenilebilir Bahçe atölyesinde domates, biber, patlıcan, kabak, acur, reyhan, fesleğen, çilek, karpuz ve kavun bitkilerinin fideleri kullanıldı. Moda muhtarlığının kullanmakta olduğu alanın çevresindeki boş bölgede ayrık otları temizlenerek getirilen fideler 23-24 Nisan 2010'da yerleştirildi. Uygulama süreci sırasında yakın çevrede oturanların büyük sözlü desteğini alan ve küçük bir bölgedeki deneme çalışması, başta hedeflenen biçimi ile alanda yaşayanların katılımını içererek daha büyük bir parselde tekrar edilecekti. Fakat halihazırda boş olan arazi için gereken izinlerin alınamaması nedeniyle bu çalışma gerçekleştirilemedi. İzleyen haftalarda ekip üyeleri tarafından sulanan fidelerin bir kısmı 'faili meçhul' biçimde kayboldu.

Gerilla Bahçıvanlar İçin Yeşil Öneriler

1. Mahallenizde ya da yakın çevrenizde uygulama için bir alan belirleyin.

Kamusal alanda, yeterince bakılmamış beton çiçeklikler, refüjler, yol kenarları, mahalle parkının gözden uzak köşeleri gibi noktalardan gündelik rutininiz içinde önünden geçebileceğiniz bir alan bulun. Konumun sizin açısından rahat erişilebilir oluşu hem gelişimini gözlemleyebileceğiniz hem de sulama ve gerektiğinde bakım yapmanız açısından gerekli. Bir grup halinde çalışacaksanız da çoğunluğa yakın alanların tercih edilmesi veya mahalle içinden böyle bir grubun oluşturulması uzun vadede önemli bir durum.

2. Stratejinizi belirleyin

Uygun bir güne ve zaman dilimine karar verin. Bazen meraklı gözlerden ve kötü niyetli kişilerden uzakta kalmak için gece karanlığında hareket etmek daha mantıklı olabilir. Ya da yakın çevrede oturanlara yaptığınız işi anlatarak ve onları da dahil ederek böyle bir uygulamayı gündüz de yapmak mümkün. Ne büyüklükte ve nasıl bir strateji ile uygulama yapacağınıza karar verin.

3. Fidelerinizi hazırlayın

Fidelerin yerel koşullara uyum sağlayan bitki türlerinden olması gerekir. Bazı seralardan ya da bahçesi olan tanıdıklardan bitkileri ayırarak fidelerinizi oluşturabilirsiniz. Ev ortamında tohumdan çimlendirmek de mümkün fakat bitkileri dış ortama çıkarmadan önce yeterince güçlendiğinden ve havanın bitki türüne göre uygun koşula geldiğine emin olmak gerekir. Seçtiğiniz fidelerin yeri geldiğinde susuzlukla ve dış mekanda farklı etkilere maruz kalabileceğini düşünerek çabuk yayılabilen ve fazla bakım gerektirmeyen —mutlaka— yerel türlere yönelin (Maydonoz, fesleğen, kekik, lavanta, ıspanak, vb.). Kendi fidelerinizi üretmek için tohum temin etmek üzere www.emanetçiler.org ve www.imeceevi.org gibi yerel türleri coğrafi olarak dağıtan organizasyonlarla bağlantıya geçebilirsiniz. Ayrıca kardeş bitkiler yöntemi gibi yöntemler ile birbirine faydalı olabilecek bitki türlerini kombine ederek kullanmak da mümkün <http://kardesbitkiler.blogspot.com>

4. Malzemelerinizi hazırlayın

Organik gübre ve bitki toprağı karışımı özellikle bazı bölgelerde bitkinin adaptasyon sürecinde ilk ihtiyaç duyduğu besin maddeleri için kullanılabilir. Kazma ve kürek: toprağı havalandırmak ve dikime hazır hale getirmek için. Çuval, çöp torbası çalıştığınız alanı dikimden önce çeşitli çöplerden ve muhtemelen yabancı otlardan temizlemeniz gerekecek. Su seçtiğiniz alana yakın bir noktada su kaynağı olması önemli bir artı olabilir, dikimden hemen sonra ilk suyunu vermeniz gerekir.

5. Düzenli sulama

Gerilla bahçecinin önemli bir görevi bu alanın düzenli olarak ihtiyacı kadar sulanmasıdır. Bu yakınlardaki bir apartmanla görüşerek ve onların desteğini alarak olabilir ya da uygulamayı yapanların dönüşümlü olarak yapacakları taşıma sulama ile. Park alanlarının kıyısında köşesinde yapılan uygulamalarda varolan çim sulama sistemlerinden faydalanmak da mümkün.

Bitki Mevsimleri

Bu takvim Briggs, R.2009, *Make your place*, Microcosm Publishing yayını, http://www.tarimziraat.com/tarim_takvimi/sebzecilik_takvimi/, <http://www.kirmiziticmik.com.tr/sebze-takvimi.html>, ve http://www.pastoralvadi.com/ciftlik_takvimi.html kaynaklarından derlenmiştir.

Aylar	Sebzeler										
Ocak	Turp	Sarımsak									
Şubat	Bezelye	Turp	Sarımsak								
Mart	Ispanak	Bezelye	Patates	Roka	Soğan	Maydonoz	Nane	Taze Soğan	Sarımsak	Dereotu	Çilek
Nisan	Marul	Yeşil Biber	Çarliston	Dolmalık Biber	Semizotu	Ispanak	Enginar	Patates	Roka	Soğan	Taze Soğan
	Maydonoz	Nane									
Mayıs	Tatlı Kabak	Yeşil Biber	Kavun	Dolmalık Biber	Salata	Domates	Semizotu	Ispanak	Kabak	Patlican	Bamya
	Pırasa	Fasulye	Havuç	Roka	Maydonoz	Nane	Taze Soğan	Göbek Salata	Marul	Tatlı Mısır	Karpuz
Haziran	Marul	Yeşil Biber	Çarliston	Dolmalık Biber	Salata	Domates	Semizotu	Ispanak	Kereviz	Lahana	Karnabahar
	Kabak	Patlican	Bamya	Pırasa	Fasulye	Havuc	Roka	Maydonoz	Nane	Taze Soğan	Göbek Salata
Temmuz	Dereotu	Semizotu	Ispanak	Kabak	Roka	Maydonoz	Nane	Taze Soğan	Göbek Salata	Marul	
Ağustos	Dereotu	Semizotu	Ispanak	Kabak	Roka	Maydonoz	Nane	Taze Soğan	Göbek Salata	Marul	
Eylül	Dereotu	Semizotu	Ispanak	Kabak	Roka	Maydonoz	Nane	Taze Soğan	Göbek Salata	Marul	
Ekim	Dereotu	Semizotu	Ispanak	Brokoli	Roka	Maydonoz	Nane	Taze Soğan			
Kasım	Turp	Brokoli									
Aralık	Turp										

Bitki Arkadaşlığı Sistemi (Briggs, 2009: 93)

Düşündüğünüz bahçe için bitki seçerken her bitkinin kendisine has birtakım özellikleri (böcekleri uzaklaştırıcı, nitrojeni azaltıcı vb.) olduğunu hatırlamanızda fayda var. Bakım gereksinimi en az bahçeyi elde etmek için uygun özellikleri olan bitkileri biraraya getirmeniz gerekiyor.

Bitki	Fasulye	Pancar	Lahana	Havuç	Mısır	Salatalık	Marul	Kavun	Soğan	Bezelye	Biber	Kabak	Çilek	Ispanak
İyi Arkadaşlar	Havuç, Mısır, Turp, Bezelye, Marul	Çalı Fasulye, Lahana, Soğan	Pancar, Kereviz, Soğan, Domates	Fasulye, Marul, Bezelye, Turp	Fasulye, Kabak, Kavun, Bezelye	Fasulye, Mısır, Marul, Soğan, Turp	Havuç, Turp, Çilek	Mısır, Turp	Pancar, Havuç, Kereviz, Salatalık, Biber, Domates, Kabak	Fasulye, Havuç, Turp, Şalgam,	Soğan	Mısır, Soğan, Turp	Fasulye, Marul, Soğan, Ispanak	Kereviz, Patlican, Karnabahar
Kötü Arkadaşlar	Soğan		Çilek			Aromatik Otlar			Fasulye, Bezelye	Soğan			Lahana	Mısır

İmkan mekan

İmkanmekan kente yönelik “kamusal” tasarım pratiğinin gelişmesine katkıda bulunmak ve kentlerdeki yaşam kalitesini artırmaya yönelik küçük ölçekli müdahale biçimlerini oluşturmak amaçlarıyla Ocak 2007’den beri çalışmaktadır.

İmkanmekan, “kamu”nun ilgisini, kamusal mekana çekebilme ve kullanıcı perspektifini mekana yansıtılabilmek amacıyla alternatif tasarım/uygulama süreçlerini denemektedir.

İmkanmekan’ın amacı, kamusal mekân için tasarım yapma pratiğinin gelişmesine katkıda bulunacak bir tartışma platformu oluşturmak ve çeşitli buluşmalarla gerçekleştirilen bu tartışmaların internet aracılığıyla daha geniş kitlelere yayılmasını sağlamak olduğu kadar, katılımcılardan gelen önerilerin bir kısmının yerel aktörler ya da özel kurum ve kuruluşlarca verilecek çeşitli sponsorluklarla hayata geçirilmesini sağlamaktır. İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti’nin desteğiyle çalışmalarına başlanan İmkanmekan kitabı, 2010 yılı sonunda basılacaktır.

İmkanmekan Bilge Kalfa, Okay Karadayılar, Hakan Tüzün Şengün, Şebnem Şoher ve Evren Uzer’den oluşmaktadır.

Bu kitapçık “Bostan/Yenilebilir Bitkilerden Oluşan Bir Bahçe” tasarım atölyesi sonucunda Haziran 2010’da İstanbul’da hazırlanmıştır.

İstanbul 2010 Enerjisiyle gerçekleştirilen bu proje, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı tarafından desteklenmektedir.

www.imkanmekan.org

www.imkanmekan.org

